5de JAARGANG. CURACAO DEN 8n SEPTEMBER 1888. N° 245

# AMIGOE DI CURAÇAO

## WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

*Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.*
*Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.*
*Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—*
*Afzonderlijke nummers fl. 0,25.*
*Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.*

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 125.
UITSLUITENDE AGENTEN VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE. PARIJS.
G. LEUCHS & C°
17, BARRETTS GROVE. LONDEN.

*E Courant aki ta sali toer Dia Sabra.*
*Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.*
*Pa ningun foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10.— pa anja.*
*Un number só fl. 0,25.*
*Un anuncio di 1 té 7 regel. fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.*

## Een kruistocht tegen de slavernij.

—o—

II.

De morgen ging voorbij, zooals gewoonlijk; tegen den middag begonnen wij op de heuvelen, die onze stations omringen, negers te zien, die schenen te vluchten in de richting onzer tembé, [tembé is een uitgestrekte omheining van gestampte aarde, die het huis der missionnarissen omringt en bestemd is om een schuilplaats te verleenen aan hun negers in geval van gevaar]. De eerst aangekomenen melden ons dat een mestiezisch hoofdman, een slavenhandelaar uit het oosten van Taganyka, pas de landstreek is komen overvallen. Veel inlanders, die ver van de missies wonen, zoeken met al wat zij bezitten, een onderkomen bij ons. Eerst dachten wij dat het maar een loos gerucht was, zooals in deze streken meermalen voorkomt, maar tegen drie uur zagen wij in de verte, naar het oosten een troep mestiezen en gewapende negers, op de hellingen, aan gene zijde van de rivier Louvon, die de grens vormt onzer missie. Al onze neophieten waren in den grootsten haast naar ons toegekomen.

Inderdaad het zijn soldaten van Mohammed, die op een strooptocht zijn, zooals zij die in al de omstreken houden. Wij hooren dat zij twee onzer kinderen hebben opgepakt. Onmiddellijk waren alle mogelijke maatregelen genomen: de tembé wordt gesloten en aan de negers van ons dorp wordt munitie uitgedeeld. Een twintigtal dezer negers gaan met den Eerwaarden Pater Overste en met Pater Vyncke de roovers te gemoet, om hen te keer te gaan en hun rekenschap te vragen van hun aanval op het grondgebied der missie, terwijl de anderen met pater Guillemé en broeder Hieronymus het huis bewaken en de vluchtelingen in veiligheid brengen. Op ongeveer 250 meters van onze omheining gekomen, bevindt zich onze voorhoede in tegenwoordigheid der Rouga-Rouga [roovers] die, met het roode vaan voorop, door de dorpen zijn getrokken, waar zij alles gekaapt hebben, voorwerpen en menschen en die op het oogenblik juist bezig zijn met eenige vluchtelingen, die zich in het hooge gras der vallei verscholen hebben, te vervolgen.

Men roept hun toe dat zij stand moeten houden om te komen onderhandelen, om te zeggen waarom en op wiens last zij komen, maar in plaats van te antwoorden, veranderen zij van richting en gaan van Zanzibar naar een ander dorp naar den kant van Taganyka. Weldra krijgen de roovers versterking, een bende van ongeveer vijftig man komt van de zijde der heuvelen van den Louvon en voegt zich bij de voorhoede.

Wij waren toen tien minuten ver van huis. Daar wij de onvoorzichtigheid niet wilden begaan ons nog verder te verwijderen en de menschenjagers wilden beletten binnen onze omheining te komen — wat zeker zou zijn gebeurd zonder dien eersten uitval— gaf de pater het signaal om zich in orde terug te trekken. De terugtocht liep goed af. Dank aan de aankomst van eenigen onzer christen negers, gezonden door den Eerwaarden Pater Provicaris, die het vuur eener fusilade deden hooren, durfden de Rouga-Rouga onze tirailleurs, die rustig in de boma [of tembé] terugkeerden, niet vervolgen.

Gedurende deze laatste voorvallen waren al de arme wilden van de landstreek, die vertrouwen in ons hadden [anderen waren op het meer gevlucht of in het hooge gras] komen schuilen onder onze beschermende vleugelen, maar al te zeer overtuigd dat zij, wanneer zij buiten de omheining bleven onbarmhartig zouden worden gevangen genomen of vermoord.

De paniek was groot onder de vrouwen en de kinderen onzer Christenen, maar zij hadden vertrouwen op God en baden. De kinderen der weesinrichting baden in de kapel den rozenkrans, de vrouwen beijverden zich al de gebeden, die zij kenden, op te zeggen, midden op het binnenhof van de tembé. De mannen onzer Christendorpen kregen overvloed van krijgsbehoeften, maar hun werd te gelijker tijd bevolen dat zij geen uitval zouden wagen en zich bepalen moesten tot het verdedigen van den toegang onzer boma, in het geval dat zij opnieuw werden aangevallen, en dat zij hun laatste patroon moesten verschieten door de schietgaten onzer omheining, die gelukkig voltooid was, liever dan de vrouwen en kinderen, die wij naar ziel en lichaam hadden afgekocht, zoowel als de inlanders, die hun heil bij ons zochten, in de handen der Arabische roovers te laten vallen. In afwachting trachtten wij met den vijand te onderhandelen, en te weten of inderdaad Mohammed, die zich onzen vriend noemde, aan zijn soldaten last had gegeven op onze missie een strooptocht te houden, of hij geen bevel had gekregen van Saïd Bargash om ons te ontzien. [Op dit oogenblik wist men nog niet dat deze sultan gestorven was.]

Het totaal van het personeel in onze ommuurde omheining beliep ongeveer honderd gewapende lieden, van geweren voorzien [waaronder een tiental met repeteergeweren, maar onze voorraad patronen was niet groot]. Bovendien hadden wij een paar honderd wilden met lansen gewapend, van drie tot vier honderd vrouwen en even zooveel kinderen, onze weesinrichting er bij begrepen, dus in het geheel ongeveer duizend personen. Wij pasten gedurende(?) op en besloten onzen heuvel goed te bewaken, terwijl wij ons plaatsten onder de hoede van God. Maar de nacht nadert: de Wangewana, niemand meer op hun weg ontmoetende, bezetten zonder slag of stoot de omliggende dorpen en legden onmiddellijk beslag op alle voorwerpen, die zich onder hun bereik bevonden. Wij zien hen van boven uit ons verblijf het pluimgedierte vangen en den oogst uitrukken, en alles stelen wat zij maar in de hutten vinden en de bewoners in hun overhaas-

---

**FEUILLETON.**

## Jioenan di un Muzikant.

¡Cuántoe ilusion sjon Sterk a forma di porvenir di su jioenan, di nan desarrollo den arte, di nan talento i rikeza! Nan lo a bira, no, nan *mester a* bira verdadero genio; *é mes* lo a habri camiuda pa nan.

¿Di ki manera Beethoven, Mozart i otro gran muzikantnan a jega na ta tantoe famá? Pa nada otro, sino pasobra for di mucha chikitoe caba nan a dedica nan solamente na arte sin ocupa nan di nada otro. Hende meste lamta den arte for di chikitoe — esai tabata Sterk su método; for di den *wieg* caba hende no meste tende papia sino di arte, nan meste ta formá solamente pa arte.

Ora Sterk bini anochi asina for di algun concierto, henter anochi é tabata keda sonja coe gloria musical. Asina su jioenan tambe lo bin brilja un dia den salon di concierto. Su jioe mohé, sin duda, lo ta muchoe mihó koe e cantatrice di e anochi-ai, pasobra maske e mosa-ai tabatin muchoe talento, hende por a tende cla koe é falta práctica i ejercicio, koe é no tabata criá den arte. E violinista tambe a gana muchoe aplauso. Na concierto Sterk a tende nan bisa koe pronto lo é gana nomber den Europa, aunke e jonkman-ai no tabata destiná pa arte; —ta algun anja pasá numa nan a bin descubri koe é tabatin disposición extraordinaria pa toca vió. ¡Kiko su jioe lo no bira, ora é sinjé maneha é instrumento-ai, asina su dede chikitoenan por rèk un poko! Den e anochinan-ai Sterk tabata sonja coe henter un bida di gloria di artista, coe corona di triunfo, koe *su* cabez lo a carga, como fundador di talento di su jioenan.

Tempoe Sterk tabata forma toer e plan grandiosonan-ai, su dos jioenan tabata muchoe chikitoe ainda. Dia e majó a haci dos anja, Sterk a regala su esposa un cuadro, representando Mozart como un mucha di seis anja sintá na piano, rondoná di toer e promé hombernan, prínсipenan den reino di arte musical. El a toema e jioe foi riba skotji di su mama i el a hizé asina tantoe na laria, koe su cabez a bin keda net dilanti di e cuadro. Casualidad a doena koe e jioe a fiha su bista riba e prentji i hariendo el a pone su dede riba e mucha Mozart na piano. Ta bon koe senjora Sterk tabata ai-cerca, pasobra Sterk a hera di bai for di dje, i e jioe lo a bai suela sigur, si su mama no a corre toemé den su braza. No, no tabata casualidad, tabata un pronosticacion, un indicacion di cieloe,—su jioe lo a bira un gran homber.

Sterk no a corda nunca koe artista no por ta trahá, ma koe hende ta nace artista; é no a corda nunca koe ta en vano un mester ta gasta toer su forza coe un mucha koe no tin don pa música; é mester a mira su ideal realizá. Asina su jioenan á jega na edad di cincoe anja, nan mester a pasa toer dia ora largoe dilanti di piano. E mohé tabata muchoe chikitoe ainda pa desarrolla su boz, ma ja e homber tabata sinja pone manoe riba vió i maneha arco caba, i tabata parce koe Sterk tabata logra su obheto verdaderamente, pasobra nan toer dos tabata haci progreso grandi.

Sterk tabata muzikant den un banda di schutterij; é no tabatin sino un ganamentoe chikitoe i tabata busca di aumenta esai dunando les. ma te laat anochi ora é bini su cas, e ora ai numa su bida tabata coeminsa, pasobra e ora-ai é tabata dediké enteramente na su jioenan, koe mestor a sinta na piano te mei-anochi, pa graudi molestia di bisinjanan, koe tabata jama e tata amante: berdugo di su jioenan.

Segun Sterk, solamente hende koe no tin ningun comprendementoe di arte ni di bida di artista, por huzga di e manera-ai.

Su esposa tabata di enteramente otro opinion koe n'é, ma e bon mohé a sinja warda silencio, no papia nada, a fin di warda paz den cas; pasobra Sterk tabata un bon esposo, den toer cos masjá condescendiente, ma pará duroe den su idea di forma su jioenan como gran artista, i en cuanto n'esai é no kier a tende ningun observacion koe ta contra su opinion. Lo el a kere koe é tabata comete un crimen grandi si el a larga debilidad di su mohé haci influencia riba dje; é tabatin di cumpli un mision, un mision grandi, sagrado pa coe su jioenan, pa coe arte.

Muchoe be e pober mama tabata drama lagrima, ora é mira koe tin be te laat den anochi su jioenan mester a lamta for di sonjo pa bin ricibi alimento di arte, manera Sterk tabata jama su lesnan; tabata pené, koe su jioenan meste tabata maltratá, castigá asina, den un tempoe asina necesario pa nan desarrollo corporal. ¿Ma kiko é kier a haci? Algun be el a duna di conoce como su opinion, koe e jioenan no tabatin ningun disposición extraordinario i koe lo tabata mihó, koe nan por-

te vlucht niet konden medenemen. Wij hadden hen kunnen verontrusten in hun rooverijen door hun met onze verdragende geweren eenige kogels toe te zenden, maar wij wilden liever weten, waaraan wij ons te houden hadden voor onze Christenen en met hen onderhandelen. Ditmaal gaven zij antwoord op ons roepen en zeiden zij dat zij wel degelijk de mannen waren door den Arabier Mohammed gezonden en hun hoofdman spoedig zou komen. Inderdaad kwam die bevelhebber tegen half zeven en daar hij ons zelf niet kon bereiken wegens een ongemak aan zijn been, voorgewend of ernstig [men weet niet wat men denken moet als men met zoo'n Wangewana spreekt] stuurde hij een brief om ons te zeggen dat zijn meester van Saïd Bargash bevel had gekregen niet bij de blanken te plunderen en dat zijn troep af en op de negers van het land was afgezonden. Te gelijker tijd stuurde hij ons een vrouw [de schoonmoeder van een onzer Christenen] die gevangen genomen was in een der dorpen en die ons zeide dat men den volgenden dag in de vroegte al de zaken wel zou regelen. Eindelijk weten wij dus waaraan wij ons te houden hebben, om geen [illegible] te krijgen, maar wij houden toch goed de wacht met onze lieden en nemen alle mogelijke voorzorgen, om behoed te blijven voor een overrompeling of voor verraad, waartoe die wilde mestiezen en Mohammedanen wel in staat zijn.

[*Word. vervolgd.*]

## INGEZONDEN.

*St. Martin* 7 Augustus 1888.

Tusschen dezen datum en 1 Juli zijn reeds te veel weken verloopen om nog terug te komen op de feestelijkheden van het 25-jarig feest der Afschaffing van de Slavernij, welke in onze Boven-Windsche Eilanden hebben plaats gehad. Toch is het wellicht goed te herinneren, dat niet alleen op officiële wijze dat feest hier op St. Martin gevierd is geworden, maar dat de Heer Gouverneur en de voorname ingezetenen van dit Eiland de vreugde waardeerden van velen der vroeger geëmancipeerden, en hen hartelijk en gul onthaalden. Ook hier is die gedenkwaardige dag van 1e Juli 1863 zonder stoornis der openbare orde en met grooter deelneming van de zijde der bevolking dan men verwacht had, gevierd geworden. Na het vertrek van de „Gouverneur v. d. Brandhof" werden, natuurlijk, de particuliere brieven en de Couranten nog eens bedaard overgelezen; en de brochure FIESTA WILLEM III, reeds eenmaal vlug doorbladerd, verdiende wel eene meer bijzondere aandacht. Het titelblad, in de Nederlandsche kleuren gedrukt; het borststuk van de beeltenis des Konings; de verdere 32 bladzijden, allen zoo keurig bewerkt—even bewijzen van de voortreffelijkheid der *Imprenta de la Libreria* van de Heeren Bethencourt. Dit zijn de zilveren schalen; maar nu *de gouden appelen!*

„De inhoud van dit Feestblad „is ook een monument, dat ....... „bewijzen kan, dat er op Curaçao „mannen zijn........die hunne ge„voelens in schoone gedachten we„ten uit te drukken."—Zoo sprak, en terecht, de heer *Daniel de Sola* namens het *Comité*, waar de heer *A. Salas* Voorzitter van was. Die "inhoud" wordt geopend met een kernachtig woord van onzen Hoogvereerden Heer Gouverneur. HET RECHT BESIT VAN VRIJHEID OPENBAART ZICH DOOR LIEFDE VOOR RECHT EN ARBEIDZAAMHEID. Dit is, [illegible] het geheele [illegible] ... [illegible] van het *Fiesta Willem III* [illegible] — De Heer *Sol. C. Henriquez* verklaart het [illegible] feestelijk; en het *Kindeblad* van Mr. *Harry Bosse* geeft in poezy [illegible] verhevene en tegelijk duidelijke paraphrase van. Maar [illegible] zou het [illegible] flatie en voortreffelijks hier moest opgenoemd worden, waarmede dat Feestsouvenir prijkt! De heer C. Gorsira leverde een keurig opstel: „Les architectes de la bonne demeure"; N. Gorsira [illegible] zijn wij dankbaar, dat hij in [illegible] Engelsche klanken een [illegible] uitdrukt op den Vorst en het volk der Nederlanden; de heer mr. Ellislus was kernachtig in zijn proza en in de vertaling van [illegible],— waar hij slechts éénmaal, nl. bij „der Sirenen lokkend lied" uit de maat geraakte — meesterlijk. Behalve de Spaansche verzen en artikelen, (wien wij dezen keer de gewone verbositas en magniloquentia gaarne vergeven!) verdienen nog een bijzonder woord van hulde de twee Papiamentsche zangen ter eere van 1863—1 Juli—1888. Vooral de heer J. S. Corsen[*] heeft in zijn gedicht een juweeltje geleverd van zuiver, vloeiend en muzikaal papiamentsch. Maar wat ons, bij het lezen der talrijke bijdragen voor het Feestblad, inzonderheid in het oog is gevallen, is de ware en waardige toon die daar overal in heerscht. Alleen een paar uitzonderingen, welke door de Redactie licht hadden geweerd en vermeden kunnen worden, zijn te betreuren. Zoo bv. schrijft zekere X (blz. 27): „*De „dankbaarheid door het Curaçao„sche volk, ter gelegenheid van de „viering van het 25jarig Emanci„patiefeest aan den dag gelegd, „maakt dat volk ook de vrijheid op „politiek gebied ten volle waardig.* „HET IS DAAROM OOK WENSCHELIJK „DAT DIE VRIJHEID HET SPOEDIG „WORDE GESCHONKEN." Had die seigneur X dien politieken wensch niet ergens anders kunnen geuit hebben dan in een Feestblad, dat alles behalve aan onze Curaçaosche binnenlandsche *politiek* gewijd was?

Ernstiger nog wordt de zaak, wanneer bij zulke plechtige feestelijkheden niet alleen het fanatisme der *politieke* maar ook der *kerkelijke* hartstochten zich vertoont. En zulks is ook geschied. Wij, Katholieken, weten maar al te goed dat wij, in de oogen onzer andersgezinde broederen, geen *vrij* geweten hebben: dat Rome en de priesters ons onder het slavenjuk van gewetensdwang doen gebogen gaan! Voor ons is die beschuldiging even onwaar als hatelijk. Toch weêrklonk die beschuldiging te midden der feestvreugde van 1 Juli 1888.

Niet een onbekende heer X, maar onze geachte Ds. J. A. Tijdeman in persoon [illegible] en verklaart—zelfs op het 25-jarige Emancipatiefeest! (*)—al de vrijgemaakte Katholieke slaven, ja alle Katholieken van Curaçao en van de geheele wereld als *nog niet waardig vrij* te zijn! Waarom? Omdat „het licht der geestelijke vrijheid" over hen nog niet is opgegaan, [illegible] zij nog niet verlost zijn van de slavernij van gewetensdwang." Verder zegt ons de Dominé, dat het hoogste [illegible] ideaal voor anderen gelooving is: „Vrome vrijheid door vrije vroomheid." Inderdaad, de Dominé legde een [illegible] *vrijheid* aan den dag, en op den gedenkwaardigen 1sten Juli ll. zijn Kathol. medeburgers zulk eene hatelijkheid te zeggen. De vrome vrijheid noemen wij vermetele aanmatiging en onwelvoeglijkheid; en zijn *vrije vroomheid* ging alles behalve gepaard met eerbied en liefde jegens den evenmensch.

Zoo zien wij—om op de feestbrochure terug te komen—dat het in hoogen mate de feestvreugde stoort, wanneer openlijk of door insinuaties onze politieke en godsdienstige geschillen daar slechts worden aangeroerd. Een ieder denke over godsdienst en politiek volgens zijn inzichten en geweten; maar bij het uiten onzer meeningen hebben de kieschheid en de beleefdheid ook hare eischen. Die eischen zijn onze *plichten* "die ons met strakke teugel breidelen en voorwaarts drijven op de eindelooze baan der zedelijke ontwikkeling." (1)

In de laatste regelen van dit schrijven mag een hartelijk woord van dank niet ontbreken aan de *commités*, welke zooveel tot de luisterrijke viering van het Emancipatiefeest hebben bijgedragen. Iedereen, die ooit van eene Commissie lid is geweest, herinnert zich de moeielijkheden en de opofferingen aan zulk een eervolle betrekking verbonden: daarom aan die *commités* de dank-en eerbetuigingen van de geheele Kolonie Curaçao! Het volgende jaar hopen wij, bij het vieren van den 40sten verjaardag van Koning Willem III 's regeering, diezelfde Heeren weder met den zelfden ijver en goeden uitslag in *comité* te ontmoeten. Moge ook dan een waardig FEESTBLAD verschijnen, en aan de Dankbaarheid de Weldadigheid worden dienstbaar gemaakt! (2)

(*) Dàn eerst zal de mensch in waarheid „vrij" zijn wanneer het licht der „geestelijke vrijheid over het menschdom zal zijn opgegaan, en verlost van de slavenketenen van geloofsdwang, ieder gelooven in het volle besef zijner onafhankelijkheid het hoogste menschelijke ideaal zal op zijde streven, hetwelk is: „Vrome vrijheid door vrije vroomheid."—*Feestblad*, pag. 12.

(1) Ds. J. A. Tydeman, *Feestblad* pag. 7.

(2) Het *Comité* vergeve ons di[e] klein verschil van opinie.

*San Willibrordo* 7 *September* 1888.

Goed drie weken geleden hebben S. Willibrordo, Barbe en Westpunt de eer en het genoegen gehad een officieel bezoek te ontvangen van den HoogEdelgestrengen Heer Gouverneur dezer kolonie. Zijn HEG. kwam de gouvernementsgronden aan arme menschen in huur afgegeven in oogenschouw nemen en de scholen der drie Parochiën inspecteeren. Het eerste bezoek werd gebracht aan de Parochie „*San Willibrordo*", alwaar de Gouverneur door het aanwezige volk met vreugde begroet en door de kinderen der school op een kinderlijke maar hartelijke wijze ontvangen werd.

Het was een lust te hooren, hoe die arme kleinen ter eere van ZHEG. hunne kleine stukjes hadden [illegible], waaraan het papiamentsch [illegible] eigenaardigheid wist te geven. De betuigingen van vereering en waardeering waren er echter niet minder om.

Wat op S. Willibrordo ter eere van den Gouverneur geschiedde, dat vond ook plaats op Barbe, en in dubbele mate op Westpunt, waar van het goede volk ZHEG., zoodra hij in de Sabana kwam, als in triomf met luide vreugdekreten afhaalde.

Twee dagen vertoefde de Gouverneur in deze drie gemeenten—twee dagen, die hem niet spoedig uit het geheugen kunnen worden weggewischt. Zijn HEGestr. heeft in die twee dagen van het volk der buitendistricten duizend ondubbelzinnige blijken van hoogschatting en genegenheid ontvangen en zon-

a toca un poco i desarrollá nan poco-poco mes cos kos tier otro mucha.— e último palabranan-aki é tabata papia semper di un modo remarcá. Ma e ora-ai Sterk tabata bati su schouder bisando: "Bo ta un famoso mohé di cas, ma di asina sorto di asunto bo no tin comprendementoe, esai bo meste laga pa mi."

Tempoe e jioe homber tabatin apenas ocho anja, é tabata parce un homber bieuw chikitoe: dia pa dia é tabata bira mas flacoe, i toer hende koe tabata mira su dedenan largoe i delegánan, tabata comprende koe dianan di su bida tabata contá: ma ta hustamente den e dede largoenan-ai koe Sterk tabata mira realizacion di su mas grandi esperanzanan. E tabata di opinion, koe su jioe a nace pa ta violinista, ja é tabata jamé pa chanza caba: Paganini chikitoe, é tabata poné studia mas koe nunco, i ora cansancio di tantoe studiamentoe, di tantoe forzamentoe tabata haci e jioe su cara bira corrá di caintura, Sterk tabata mira e calor, koe tabata caba coe su jioe, pa un candela sagradoe di arte, koe tabata anima e criatura.

Sterk no tabata promé tata, koe a sacrifica su jioe pa arte i probablemente lo e no ta último tampoco; principalmente música ta conta un cantidad di víctima di é sorto-ai, koe a muri muchoe tempran ó koe meste ta contá bao di número di genionan koe a malogra.

E mucha homber a jega te na su diesdos anja i el a moeri hustamente tempoe koe su tata a corda di mira su sonjo realizá, pasobra e mucha a haci muchoe progreso i pronto lo el a presenté na público. Poco tempoe atras e jioe mohé a corre nan suerte i Sterk tabata sinta jora riba ruinanan di, e imagennan di su sonjo. Di nada tabata sirbi toer kiko su esposa tabata papia di voluntad di Dios i di e dos jioe mas chikitonan, tambe un homber i un mohé, koe awor meste tabata un poco mas cuidá; Sterk no kier a tende pa nada. ¿ Pa kiko e jioenan mester a moeri hustamente awor koe é tabata na punto di logra su obheto ?—

¿ Pa kiko ?-¿ Kiko por ta Providencia su intencion ?—Sterk tabata un hom homber, i falta poco el a jega te na murmura contra Dios: asina tantoe sigur su opinion tabata, koe su dos jioe majórnan mester a bira gran artista; coe gustoe lo el a duna su bida p'esai sosode.

Masjá poco be un desgracia ta bini é só. Ora Sterk a calma un poco den su pena, ocasioná pa morto di su jioenan, i koe dia pa dia é tabata sinti mas ansja pa haci su jioe homber mas chikitoe—koe ja tabata ricibi alimento di arte tambe caba—bira un genio, e banda di música, na cual é tabata empleá, a kibra. E medida-ai di economia, koe gobierno a tocma, a lagué casi sin pam, pasobra como é no tabata sino un múzikant mediocre, é tabata sinti muchoe bon, koe lo no tabata posibel p'é habri un caminda p'é gana su bida riba e terreno-ai. Kiko koe su esposa tabata haci pa animé, no tabata sirbi pa nada; i un dia ora el a sali misa, na cuala el a bai busca trankilidad pa su corazon den un oracion ardiente, el a bin haja Sterk coe tió na manoe. E no tabata mira ni tende nada, ma é tabata ocupé coe n'e jioe homber, koe ja tabata hopi tempoe n'orto caba: é tabata grité na su nomber i é tabata pronostiké un triunfo grandi ora den poco tempoe mas nan tendé toca *Carnaval di Venecia* di Paganini. Toer esfuerso pa trecé na conocementoe tabata en vano; e homber a bira loco i poco dia despues é tabata hibá nan cas di loco, pasobra cotinuamente é tabata frega coe toer forsa riba su tió i el a bira peligroso pa hende koe tabatin di haci coe n'é.

Ata e mama awor completamente sin pam coe dos jioe chikitoe, koe tabata haci su cuidaonan muchoe mas grandi ainda. Un mohé Ingles, scirbidó di muchoe fama, dici, koe, nacion fortuná i hende fortuná no tin ningun historia." Si ta berde anto, koe' ta desgracia i adversidadnan ta forma parti principal di historia di un hende, anto ta sigur koe historia di senjora Sterk tabata masjá interesante. Mamanan koe no ta sinti miseria, koe asina hopi be ta keha pa molestia chikitoenan koe trabao di cas ta proporciona nan; esnan koe ta fida coe cuidanza di nan jioenan, lo ke ta bista ta parce asina pisá,—e mamanan-ai ta bin experimenta despues algun be, koe realmente nan no tabata conoce trabao, koe ran adversidadnan tabatia mes imagina koe speranzanan di e muzikant Sterk. Cada dia tabatin pa e senjora, un historia nobo di sufrimentoe, cada mainta tabata trece algun cuidao nobo, cada nochi algun desenganjo. Ta un fabor grandi di Providencia, koe no ta permití na hende, pa nan mira den porvenir; di otro manera, hende den situación di senjora Sterk lo tabata aplastá pa e cerce di dificultad, koe tabatin lamtá su dilanti. Awor koe á no tabata conoce e dificultadnan, speranza tabata doené semper ánimo, forza nobo. I e speranza-ai tabata tene e pober mohé riba pia, meimei di dificultad invencible-nan, den su miseria, meimei di su cuidaopisánan. No poco be tabata sosode, koe dia tabata pasa sin koe é ni su jioenan tabatin cominda; ma sin embargo tabatá confia riba Providencia.

(*E ta sigui.*)

der overdrijving mag men zeggen, dat Hem hier op Zijne inspectiereis een kleine, maar welverdiende zegetocht is bereid.

Ik zeg welverdiend, want — en dat gevoelt het volk — veel heeft men hier aan dezen Gouverneur te danken; veel op stoffelijk, veel ook op zedelijk gebied. Ik behoef niet in bijzonderheden te treden. Ieder weet hier dat Hij den arme helpt waar Hij kan. Ik noem slechts het laten graven van de „Poz Maria," waardoor de arme bevolking van West-punt in het vrije bezit is gesteld van een welbron van zoet drinkwater, terwijl er voorheen voor het volk niets dan brakwaterputten toegankelijk waren.

Aan hen die zich goed gedragen en zich tot hem gewend hebben heeft hij landsgronden voor zooveer er waren in huur afgegeven, zoodat menigeen nu recht vrij is en in zedelijke en godsdienstige plichten niet meer te kort behoeft te komen, wat helaas bij het gemis van dien vrijen grond nog al menigwerf het geval is.

Wat zedelijkheid betreft hiervoor heeft de Gouverneur voor de arme bevolking gedaan wat hij kon en hiervoor moet ieder rechtschapen mensch hem zijn dank betuigen.

Een vijand heeft hij zich getoond van den *dierlijken Afrikaanschen Tambu-dans* en dien belet waar hij dien beletten kon. Dat is zeker een groote daad, die dank waardig is niet alleen van alle fatsoenlijke *arme* negers, maar zeker ook van ieder Christelijk mensch.

Dezen Gouverneur komt vooral ook de eer toe zeer veel bijgedragen te hebben om den armen het sluiten van het burgerlijk huwelijk gemakkelijk te maken; iets wat hier op Curaçao zoo een groot struikelblok was voor het zedelijk leven van zeer velen.

Vroeger waren er dikwijls bijna niet te overkomen moeielijkheden voor de arme bevolking om burgerlijk te trouwen en nu is het allen even gemakkelijk en eenvoudig gemaakt, zoodat men nu, indien men slechts van goeden wil is, zoo eenvoudig mogelijk, zonder de *minste* onkosten, ketzij ten huize van den Commissaris hetzij in de schoolgebouwen der gemeente als 't ware op welk uur van den dag ook het B. Huwelijk kan voltrekken.

Wij hebben de statistiek der B. Huwelijken slechts in te zien van de jaren 1878—1883 dus 6 volle jaren en van 1884—Aug. 1888 dus 4 jaren en 7 maanden en het groote verschil springt aanstonds in het oog.

In de 6 jaren 1878—1883 waren in het geheele Distrikt 88 B. H. en in de 4 jaren 7 maanden 1884—Aug. 1888 201 B. H.

Deze twee getallen verdeelen zich over de respectieve jaren aldus:

| | | | |
|---|---|---|---|
| In 1878 | [illegible] | in 1884 | [illegible] |
| „ 1879 | 17 | „ 1885 | [illegible] |
| „ 1880 | 23 | „ 1886 | 40 |
| „ 1881 | 17 | „ 1887 | 63 |
| „ 1882 | 14 | „ 1888 (tot Aug.) | 41 in de 7 m. |
| „ 1883 | 7 | | |
| | 88 B. H. | | 201 B. H. |

Als men nu nagaat dat deze uitsluitend onder de arme bevolking gesloten zijn, dan is het geen wonder dat diezelfde bevolking ten hoogste dankbaar is aan ZHEG. En hoemeer van hooger hand door woord en voorbeeld de begrippen van zedelijkheid in het hart van het volk worden ingeprent, des te bloeiender zullen ook de andere edele gevoelens in zijn ziel opleven, waarvan dankbaarheid een der schoonste is.

Wij meenen de tolk te zijn van geheel de bevolking, van S. Willibrordo, Barbe en West-punt, indien wij nogmaals onzen dank namens hen betuigen aan den HEG. Heer Gouverneur voor de aan hen bewezene diensten zoo op materieel als zedelijk gebied en indien wij den wensch uiten dat ZHEG. nog tal van jaren mogen arbeiden aan het welzijn en verdere beschaving der arme negers.

—o—

## NIEUWSBERICHTEN.

### CURACAO.

— In haar nummer van gisteren praat de *Curaçaosche Courant* nog maar trouw haar zegsman na, dat in Frankrijk in eene inrichting door *Cistercenser monniken* bestuurd schandelijke dingen zouden hebben plaats gehad, ofschoon wij drie weken geleden reeds vermeldden, dat een officieël onderzoek aan het licht gebracht heeft, dat er geen spraak kon zijn van kloosterlingen, noch geloften, noch kloosterkleed.

Hier is Voltaire's principe weer van toepassing: *Lieg maar toe, er blijft licht wat van hangen.*

— Niet aan 140, zooals in het vorig nummer verkeerd gezet is maar aan 410 menschen is het H. Vormsel in de parochie St. Rosa toegediend.

— In den loop dezer week heeft men alhier een inteekeningslijst onder de Kooplieden geopend, met het loffelijke doel om eene gratificatie te schenken aan de politiebeambten, militairen en zeelieden van de *Emma*, die bij den brand van den 24n Aug. jl. zulke groote diensten bewezen hebben. Naar wij vernemen werd er voor meer dan f. 400.— op die lijst geteekend. Ook de heer Gomez Casseres, eigenaar van het huis, waarin de brand is ontstaan, heeft de brandspuitgasten voor hun lofwaardigen ijver reeds beloond.

Société Française des Télégraphes Sous-marins.

Nous entrons dans le période des cyclones et il est d'utilité publique de les prévenir dans la mesure du possible. Dans ce but nous prions les autorités maritimes locales de vouloir bien nous faire remettre des bulletins indiquant:

1° la hauteur du baromètre;
2° la direction du vent et sa force;
3° l'état du ciel;
4° l'état de la mer

Ces bulletins seront transmis gratuitement. Le bureau télégrafique de Santiago de Cuba en assurera la remise aux observatoires de Santiago et de la Havane.

Nous comptons sur le concours de tous dans ce service d'utilité générale.

Curaçao 4 Septembre 1888.
V. FAURE.

— Het stoomschip *Caracas* van de *Red „D" Line* is verkocht en tijdelijk vervangen door een aangehuurde boot *Mars*, tot dat eene andere in aanbouw zijnde voltooid zal zijn. Deze nieuwe boot zal vermoedelijk in Februari a. s. in dienst kunnen komen en is, naar wij vernemen, 500 tonnen grooter dan de *Philadelphia*, ingericht met kajuiten voor 100 passagiers 1ste klasse. Zij bezit eene stoomkracht van 14 mijlen per uur zoodat men daarmede de reis van hier naar New-York binnen 5½ dag kan maken. De Maatschappij moet van plan zijn ook de *Valencia* en de *Philadelphia* later door grootere en sneller loopende booten te vervangen, terwijl men nu reeds eene nieuwe boot, de *Curaçao*, in aanbouw heeft om de plaats in te nemen van de *Maracaibo*. De *Curaçao* is noodzakelijk ingericht voor de vaart in de *Saco* van Maracaibo.

— Bij de verkiezing van een lid der Kamer van Koophandel en Nijverheid alhier, Woensdag jl. gehouden, ter vervulling van de vacature, ontstaan door het overlijden van den heer *J. W. Abrahams*, is de heer *Mr. R. M. Ribbius*, lid van het Hof van Justitie in deze Kolonie, met 34 van de 39 uitgebrachte stemmen gekozen.

— De Ned. Schooner *Gouverneur van den Brandhof* vertrekt den dag na aankomst alhier van het Ned. stoomschip *Oranje Nassau*, naar de eilanden St. Martin (N. G.), St. Eustatius en Saba. De mails worden op den vertrekdag des namiddags ten 2 ure gesloten.

— De Ned. *Staats-Courant* van den 7n. Augustus jl. bevat de volgende bekendmaking van het *Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid*:

„*Curaçao* en *Venezuela* zijn met het algemeen telegraafnet verbonden.

„Het tarief per woord bedraagt bij verzending over *New-York* en *Key-West* van alle telegraafkantoren in *Nederland* naar *Curaçao f* 6.24; naar *La Guayra f* 6.49 en door de overige kantoren in *Venezuela f* 6.69.

— Dagelijks kan men zien dat de heer L. B. Smith, eigenaar van de brug over de haven, alles in 't werk stelt ten einde de ongeriefelijkheden uit den weg te ruimen. Nu weer is er aan den kant van *Poenda* een gedeelte van de brug met een zinkdak gedekt, ten gerieve van het wachtend publiek wanneer de passage gestremd is.

Wij vernemen ook, dat de heer Smith in N.-Amerika een ponton besteld heeft, tweemaal zoo groot als waarop nu de brug rust, waarin twee stoommachines zullen komen. De eene, veel sterker dan de machine van de sloep die thans in dienst is, om de brug vlugger te openen en te sluiten. De tweede machine zal eene stoompomp zijn, sterk genoeg om de brug in geval van brand op vrij grooten afstand te kunnen bespuiten. De heer Smith laat natuurlijk alleen de slangen komen die hij noodig heeft voor den brugdienst, maar is het niet eene goede gelegenheid voor de kooplieden en agenten van de brand-assurantie-maatschappijen om met den heer Smith samen te werken en grootere slangen aan te koopen, die in geval van brand benoodigd zullen zijn om water te brengen b. v. tot in de smalle straten van *Poenda*, waar een brand zoo gevaarlijk en vernielend kan zijn?

— De Amerikaansche boot *Mars* is heden morgen uit New-York te La Guayra aangekomen.

### BUITENLAND.

ITALIË. — Evenals te Rome zijn de verkiezingen voor den gemeenteraad te Napels door onbegrijpelijke kneuterijen, als het openbreken der stembussen, het verdrijven der kiesgerechtigden door middel van revolvers enz., ten gunste der liberalen uitgevallen. Een liberaal napolitaansch blad was te rechtvaardig om zooveel geknoei te kunnen verdragen; het heeft den moed gehad de onwettige middelen zijner partijgenooten te laken. Dat was te stout en de bestraffing zou niet uitblijven. „Een bende van eenige honderd man hield een „manifestatie" voor de bureelen van dat blad, dat wil zeggen, gooide de ruiten met keisteenen stuk en loste revolverschoten door de ramen. — En desniettegenstaande zouden die heeren toornen indien men hen niet „verdraagzaam" noemde.

2 Sept. — In het Vaticaan houdt men zich bezig met groote voorbereidingen voor de ontvangst van den Keizer van Duitschland.

— Te Rome is men van meening dat het bezoek van Crispi aan Bismarck eerder ten doel had om den reis van Keizer Wilhelm naar Rome te regelen dan om over eenige politieke quaestie te onderhandelen.

FRANKRIJK, 2 Sept. — De wanordelijkheden, door de verkiezing van Boulanger veroorzaakt, duren te Parijs en Lilles voort.

4 Sept. — Goblet heeft Crispi getelegrafeerd dat Frankrijk zijn protest tegen de bezetting van Massowah terug zal trekken, indien Tarkye zijn besluit vernietigt, waarbij de aanstelling van een Franschen consul in Massowah bekrachtigd werd, vóór diens bezetting door Italië. Deze nota schijnt een einde aan het geschil te hebben gebracht.

— Te Toulon heeft men dezer dagen proef genomen met een onderzeesche machine, waarmede de grootste gepantserde schepen door middel van zeer sterke ontplofbare stoffen vernield kunnen worden. (Alweer een nieuwe waarborg voor den vrede).

— De buitengewoon goede uitslag der manoeuvres van het Fransche eskader in de Middellandsche Zee heeft blijk gegeven van den voorrang der vloot. De minister van Oorlog, Admiraal Kranz, heeft verklaard, dat de mobilisatie met zekerheid kan geschieden en dat Frankrijk niets te vreezen heeft in geval van oorlog.

— 6 Sept. — Op een feestmaal te Toulon zeide de premier Floquet dat het dringend noodzakelijkheid wordt zich ernstig tegen het herstel der monarchie te verzetten, ten einde den vrede in de Republiek niet te verstoren.

SPANJE, 8 Sept. — Naar aanleiding der jongste verkiezingen had er eene Carlistische beweging te Madrid plaats.

DUITSCHLAND, 2 Sept. — Crispi is uit Berlijn naar Rome teruggekeerd.

— 4 Sept. — De Keizer keurt de anti-semitische beweging af, die thans te Berlijn heerscht.

— Te St. Petersburg wordt verzekerd, in tegenspraak met het bericht dat de Kanselier Italië aanzet tot een oorlog tegen Frankrijk, dat prins Bismarck Crispi den raad gegeven heeft om omzichtiger te handelen in de Massowah-quæstie, ten einde een conflict met Frankrijk te voorkomen.

6 Sept. — Ter viering van den verjaardag van den val van Napoleon III bij Sedan had te Berlijn eene groote militaire wapenschouwing plaats, die uitmuntend geslaagd is.

— Te Hamburg zijn zeven magazijnen door den brand verwoest, waarbij zes personen omkwamen. De schade wordt op 10 millioen mark begroot.

— 7 Sept. — Keizer Wilhelm II is tot admiraal bij de Zweedsche marine benoemd.

— 8 Sept. — Von Behringen, hoofd der liberale partij, is benoemd tot gouverneur van Hannover.

ENGELAND, 2 Sept. — De prins van Wales heeft de uitnoodiging aangenomen om de aanstaande manoeuvres van het Oostenrijksche leger bij te wonen.

— 6 Sept. — Vijf forten zijn door eene aardbeving in Nieuw-Zeeland vernietigd geworden.

— 7 Sept. — Engeland, Duitschland, Oostenrijk, België, Spanje, Italië, Rusland en Holland hebben de suikerconventie geteekend. De conventie treedt in werking 1 September 1891 en is voor 10 jaar bindend. De uitvoerpremiën worden afgeschaft. Oostenrijk behoudt zich voor het beginsel goed te keuren. Brazilië behoudt zich het recht voor tot definitieve toetreding, wanneer de Vereenigde Staten de conventie goedkeuren. Frankrijk eischt zes maanden uitstel om de conventie te teekenen.

Een internationale toezichtscommissie zal later worden benoemd.

— Uit Khartoum wordt bericht, dat de Mahdi tot drie maal toe gepoogd heeft zich van Bahr-el-ghezel meester te maken, doch werd teruggeslagen.

Heden morgen werd hier overgeseind dat dit bericht niet bevestigd is.

CHINA, 4 Sept. — Ten gevolge van het verbod van de emigratie der Chineesen in de Vereenigde Staten weigert het Hemelsche Rijk een in onderhandeling zijnde ontwerp-verdrag met die Republiek te bekrachtigen.

V. S. VAN N. AMERIKA, 2 Sept. — De gele koorts epidemie in Jacksonville breidt zich steeds uit; gisteren hadden er 34 gevallen, waarvan 4 met doodelijk gevolg. Den 3n zijn er 24 nieuwe gevallen voorgekomen, waarvan vijf bezweken zijn. Een telegram dezen morgen hier ontvangen meldt, dat de epidemie aan 't afnemen is.

— 4 Sept. — In New-York is men van meening dat het tekort in de graanoogst van Frankrijk en Engeland 25 millioen hectoliters beloopt.

HAITI, 6 Sept. — Uit Port-au-Prince wordt bericht, dat generaal Manigat, een der candidaten voor het presidentschap dier republiek, aldaar uit Parijs is aangekomen.

Telegrammen uit Trinidad loopende tot 30 Aug. jl. melden, dat Légitime bij zijn aankomst te Port-au-Prince met veel geestdrift ontvangen werd. De geheele republiek is in staat van beleg verklaard. Generaal Télémaque, ook een candidaat voor het Presidentschap, is aan het hoofd van 8000 man tegen de hoofstad opgerukt.

## Falsificacion di Historia.

—o—

### VII.

### Papado i su influencia riba historia di pueblonan.

(*Fin.*)

3°.— *Papado a proteha libertad di Europa* i bien na promé lugá *contra soberania di Turconan.* Ta un hecho innegable, koe, den cada lucha contra e enemigoe-ai di mas grandi di Cristiandad, ta Papanan a toema iniciativa, ta nan a moestra celo di mas grandi i ta nan tabatin direccion spiritual den nan manoe. Den K. A. Menzel su *Historia di Alemannan* é ta doena un relacion hopi exacto di esai. Mientras tantoe, ainda meste ta scirbi historia completoe di e lucha terrible-ai, pa cual tin den archivonan di Vaticano hopi fuente pa dato importante, koe no tabata usá ainda: despues di e publicacion-ai anto mérito di Papanan en cuanto na Europa su libertad i civilizacion lo parce den toer su claridad. Asina un obra, koe ta trata riba *Papanan i peligro di Turconan* lo ta verdaderamente un defensa grandiosa di Papado.

Ma Papanan a proteha libertad di pueblonan tambe *contra tirania di nan propio monarcanan.* "Papanan tabata"— asina Leo ta bisa— "*e pilárena koe tabata sostené libertad politica* den Edad-Media." Rühs ta explica e pensamiento-ai di manera siguiente: "Débilnan tabata haja den poder spiritual proteccion contra persecucion di esnan koe tabatin poder.... Continuamente Papanan mester a presenta nan como mediador i dedica toer nan influencia pa aregla pleitoe den monarcanan coe nan pueblo i contene inhusticianan di autoridad temporal. P' esai clero tabata protesta unbe contra poder real, asina reinan tabata busca di haci nan poder absoluto; no pa oprimi nan, ma solamente pa stroba koe nan pasa e limite legalnan di nan poder. Di otro manera, padernan tabata semper banda di monarcanan, asina koe vasallonan tabata pretende di usurpa derechonan di nan Senjor feudal: *pa su modo di ser* herarkia mester a proteha semper libertad di diferente clase socialnan i e privilegionan koe nan a haja legalmente." — Esai tabata principalmente probá pa e lucha di Gregorio VII contra Enrique IV di cual nos lo papia mas adilante. I no menos koe Gregorio VII, su sucesornan Adriano IV, Alejandro III, Inocensio III, Gregorio XI i Inocensio IV a bringa contra impertinencia titánica di Hohenstaufnan i contra nan plannan di funda un soberanía pa mata toer libertad.

Verdaderamente meritorio i boenita ta e pintura koe un Protestant noble, un poëta jamá Novalis (von Hardenberg), ta haci di e tempoe, den cual Papa tabata goberna den Europa. "Tempoe Europa tabata *un* nacion Cristian, tempoe *un* Cristiandad tabata biba den e parti-ai di mundoe koe a jega na civilizacion,— e tempoenan-ai tabata tempoenan di mas boenita, di mas sublime. *Un* gran interes comun tabata uni provincianan di e reino spiritual-ai koe tabata mas aleuw plamá for di otro. Sin posesion temporal koe merece di ta mensioná, *un* cabez tabata dirigi forza politica grandinan. I com bienechor e gobierno-ai tabata, com exacto e institucion-ai tabata provee den necesidadnan di mas profundo di naturaleza humana, — di esai nos tin prueba den e desarrollo armonioso di toer donnan, den e altura desconocí, koe persona particularnan tabata jega n' é den toer ramo di arte i ciencianan, i den e relacion comercial den articulo spiritual i corporal di henter Europa te den partinan di mas retirá di India ..... E fe católica bieuw tabata un Cristianismo poné na práctica i koe a jega na un desarrollo completoe! Su influencia den toer circunstancianan di bida, su amor pa arte, su verdadera humaninad, indisolubilidad di su matrimonio, su benevolencia grandi pa esnan koe ta den necesidad, obediencia i fidelidad.— ata fundamentonan di su ser i senjal innegablenan di verdadera religion."

E palabranan-ai di e poëta koe desgraciadamente a moeri asina pronto ta toemá for di un articulo incompletoe, koe tabata scirbí na anja 1799 coe titulo di *Cristiandad ó Europa.* Editor protestantnan di Novalis su obranan tabata haja terribel, imposibel pa nan toema e articulo-ai den nan edicionnan, pasobra den djé tin un simpatia masjá ardiente pa Iglesia Católica i pa Papado. Riba exigencia di Schlegel, koe na mes tempoe a bira catolica, e articulo-ai por a bin haja un lugá te den cuarta edicion, koe é mester a bolbe perde sin embargo den un cuarta edicion nobo, koe Fieck a bin publica. Esai ta un di tantoe ehemplonan, com nan ta trata di parti di Protestantnan pa sofoca asina tantoe posibel toer voz, koe, kibrando coe n' e preocupacion bieuwnan, tribi elogia Iglesia Católica i su Papanan.

Esai ta un motiboe di mas pa nos repeti aki confesion di un otro Protestant, un célebre historiador Ingles, Macaulay. Den su huicio riba un obra di Ranke, koe ta trata di Papanan Macaulay ta confesa lo ke ta sigui:

"Riba mundoe no tin ningun obra di politica humana, ni nunca tampoco tabatin un, koe tin asina tantoe derecho riba nos examen manera Iglesia Catolica. Historia di e Iglesia-ai ta uni e dos periodo grandinan di civilizacion: antigüedad i tempoe moderno. Den Europa no a keda existi ningun otro institucion, koe ta conduci nos te n'e tempoenan, den cual humo di sacrificionan tabata jena aire ainda for di den Panteon, e tempoenan, den cual leon i tigernan tabata baila rondó di teatro di Flavio. Na comparacion coe n'e serie largo di e dos cientoe cincuenta i siete Papa Romanonan, cas realnan di mas célebre no ta sino di ajera. Nos por bai, pasando un linea, for di e Papa, koe a coroná Napoleon den siglo XIX, te na esun, koe den siglo VIII a doena corona na Pepino. E dinastia ilustre-ai ta extendé ainda aleuw for di tempoenan promé koe Pepino. I semper ainda Papado ta para ai jen di bida i forsa, mientras toer e otro reinonan, koe tabata di mes tempoe, a desaparece ta hopi tempoe caba. Te ainda Iglesia Católica ta manda su misionarionau semper te na finnan di mundoe, i te ainda é ta protesta contra rei enmigoenan, semper coe n'e mes poder, coe cual el a resisti Attila. Número di su jioenan ta mas grandi koe den ningun otro tempoe; su ganancianan den mundoe nobo a recompensa ricamente e pérdidanan koe el a sufri den mundoe bieuw. No tin ningun perspectiva koe su soberania asina bieuw koe siglonan ta inclina na caba. El a mira principio di toer e gobierno i di toer e institucion eclesiásticonan, koe awe ta existi riba mundoe; ¿den su durabilidad sin comparacion lo é no mira toer su fin tambe? E tabata grandi i respetá, promé koe Sajonnan a dirigi nan paso na Bretania, promé koe Franconan a pasa Rhin,— tempoe elocuencia Griega tabata florece ainda den Antioquia, tempoe hende tabata hinca roedia ainda dilanti di imagen di dios falsoenan den templo di Mekka. I lo é existi ainda coe mes tantoe influencia, ora koe un viagero for di Nueva-Zeelandia, meimei di un desierto extendí, sinta riba un arco kibrá di puente di Londen pa toema un vista di ruinanan di templo San Pablo. Si mi corda na ki tempestad terribel Iglesia Católica a resisti, dificilmente mi por supone, koe algun dia lo é jega na ruina...... Den siglo pasá Papado a cai asina dipi, koe é tabata excita bofonamentoe di incrédulonan i cerca Protestantnan mas bien compacion koe odio. I no ta stranja nos nada, koe observadornan di cos humano tabata kere e tempoe-ai koe por fin Iglesia Romana su último ora a jega. Un poder incrédulo tabatin soberania den su manoe; Papa a moeri den ostracismo, limosna protestant tabata sostene prelado Francesnan di mas ilustre riba suela stranjeroe; edificionan di mas boenita, koe caridad di tempoe bieuw a consagra na religion, tabata trocá na templo di triunfo ó sala di fiesta pa reunion politicanan: — verdaderamente, di e senjalnan ai por bieu tabata bisá: koe por fin nan tabata anuncia próximo fin di un soberania bieuw. Sin embargo e fin no a jega.......... Un fábula Arabe ta conta, koe e pirámide grandi di Gizeh, koe reinan di promé koe diluvio a fabricá, ta único di toer obra humananan koe a resisti contra violencia di e diluvio, koe a destrui toer cos. — Esai ta imagen di Papado. E tabata derá bao di awa di inundacion grandinan, ma su fundamentonan no a sufri nada, di manera, koe ora corriente a pasa, Papado a bolbe lamta glorioso meimei di ruinanan di un mundoe destruí. República Neerlandes a desaparece, reino Aleman a stop di existi; e gran consejo di Venecia, e antigao Alianza Suiza, cas real di Bourbonnan, nobleza i parlamentonan di Francia, — toer a desaparece. Ma, dilanti di nos vista spantá, Iglesia Católica Romana ta para coe toer su forsa di antigüedad."

For di tempoe koe Macaulay a scirbi e palabranan-ai (50 anja pasá), hopi cos grandi a sosode. Tabatin guerra sangriento, corona imperial soberbionan tabata tumbá, poder nobo i peligroso a presenta nan riba escena. I semper ainda Iglesia catolica coe su Papado ta para coe n' e mes forza inquebrantable, mas koe nunca odiá pa su enemigoenan, ma tambe mas ardientemente stimá koe nunca pa su jioenan. Si e gran escritor Ingles por a bolbe cohe pen pa canta gloria di Iglesia i di Papado ainda un bes, coe entusiasmo mas grandi ainda kizas lo é pinta un cuadro mas sublime ainda.

¡Kiko toer [illegible] por haci contra un Iglesia, koe a ricibi for di su Fundador [illegible] e promesa, koe ni porta di fierno lo no ta poder contra djé!

## Laatste Berichten.

— [illegible] is daar [illegible] politie [illegible] in hechtenis genomen, die op de Schoon Loop eene vrouw met een mes eene doodelijke verwonding aan den hals heeft toegebracht. Bijzonderheden ontbreken ons.

## ADVERTENTIEN.